

Natuurmonitoring in Zeeland

Natuurmonitoringsplan Zeeland 2026 - 2031

Natuurmonitoring in Zeeland

Natuurmonitoringsplan Zeeland 2026 - 2031

Datum 31 maart 2026

Inhoudsopgave

Samenvatting 4

1. Inleiding 5

1.1.Aanleiding, doel, afbakening, leeswijzer, cyclus 5

1.2.Wettelijk kader 6

2. Rapportages en informatiebehoefte 7

2.1.Rapportages 7

2.2.Informatiebehoefte 9

2.2.1. Vogel- en Habitatrichtlijn, Natura 2000, Natuurherstelverordening 9

2.2.2. Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) 10

2.2.3. Bossenstrategie 10

2.2.4. Biodiversiteit 10

2.2.5. Faunabeleid 11

2.2.6. Exoten 11

2.2.7. Programma Landelijk gebied 11

2.2.8. Natuurmaatregelen 12

2.2.9. ANLb en ambitie Agrarisch Natuur Beleid 12

3. Meetprogramma's 13

3.1.1. Habitattypenkaarten 13

3.1.2. Vegetatiekaarten 13

3.1.3. Soorten 14

3.1.4. Abiotiek 19

4. Onderzoek 20

5. Organisatie 20

6. Planning 21

7. Informatieverwerking en evaluatie 22

8. Databeheer 22

9. Financiën 23

Colofon 24

Samenvatting

Provincie Zeeland wil de komende jaren beter en structureler volgen hoe het met de natuur gaat. Monitoring is nodig om te kunnen beoordelen of natuurdoelen worden gehaald, of maatregelen effect hebben en om te voldoen aan wettelijke verplichtingen vanuit Europa en Nederland. De vraag naar natuurdata groeit sterk, onder andere door stikstofproblemen, biodiversiteitsverlies en nieuwe Europese regels zoals de Natuurherstelverordening. Daarom wordt het bestaande monitoringsnetwerk uitgebreid en verbeterd.

Het plan richt zich op alle natuur in Zeeland, met extra aandacht voor Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Zeeland en soorten die onder de Vogel- en Habitatrichtlijn vallen. Door nieuwe verplichtingen moet er niet alleen binnen Natura 2000-gebieden gemeten worden, maar ook daarbuiten. Provincie Zeeland werkt hierbij samen met terreinbeheerders, vrijwilligers, landelijke meetnetten en overheden zoals Rijkswaterstaat.

Een belangrijk onderdeel van het plan is het in kaart brengen van vegetatie- en habitattypen. Vegetatiekaarten vormen de basis voor het bepalen van natuurkwaliteit en worden regelmatig vernieuwd. Ook worden habitattypenkaarten opgesteld voor Natura 2000-gebieden en in de toekomst ook voor delen van het Natuurnetwerk buiten deze gebieden.

Daarnaast wordt een groot aantal dier- en plantensoorten gevolgd. Het gaat hier met name om de soortgroepen:

- Vogels (boerenlandvogels, kustbroedvogels, wintervogels en broedvogels in natuurgebieden)
- Zoogdieren (Noordse woelmuis, konijnen, haas, vleermuizen en zeehonden)
- Insecten (vlinders, sprinkhanen en bredere insectengroepen met behulp van insectencamera's)
- Amfibieën, reptielen, vissen, weekdieren
- Plantensoorten, mossen en paddenstoelen

Deze gegevens zijn nodig om trends te kunnen bepalen en om te zien of leefgebieden verbeteren of verslechteren.

Naast soorten en vegetatie wordt ook gekeken naar omgevingscondities zoals grondwaterstanden, bodemkwaliteit en stikstofdepositie. Deze factoren bepalen in hoge mate of natuur zich kan herstellen. Nieuwe technieken zoals eDNA, drones en remote sensing worden steeds vaker ingezet om monitoring efficiënter en vollediger te maken.

Het plan benadrukt dat monitoring niet alleen bedoeld is om te registreren, maar ook om te leren. Door gegevens te bundelen en te evalueren kan beleid worden bijgestuurd. De Provincie wil daarom werken met een duidelijke cyclus van meten, beoordelen en aanpassen. Ook worden de resultaten gebruikt voor rapportages aan Europa, landelijke evaluaties en de Zeeuwse natuurrapportage, die vanaf 2026 digitaal wordt bijgehouden.

De komende jaren zal de monitoring toenemen in omvang en intensiteit. Dat vraagt om extra middelen, samenwerking en een goede organisatie van data. Uiteindelijk moet dit leiden tot een beter beeld van de staat van de Zeeuwse natuur en tot effectiever natuurbeleid.

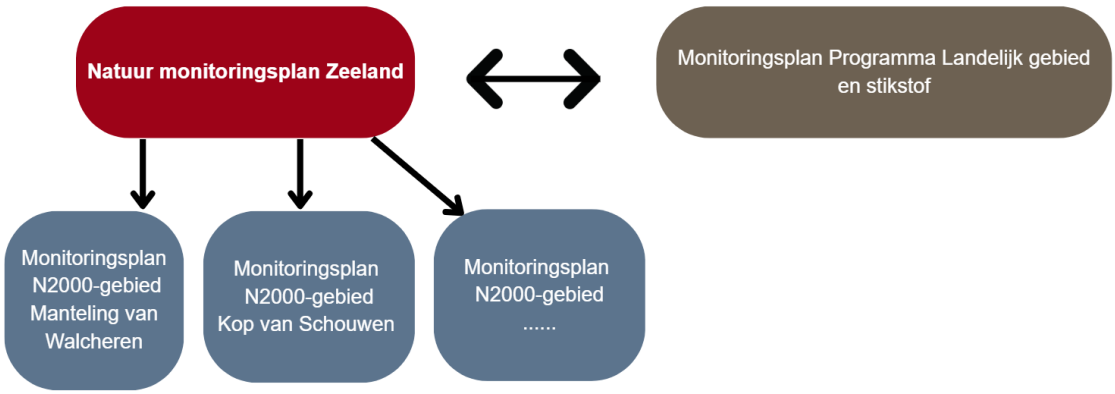
1. Inleiding

1.1. Aanleiding, doel, afbakening, leeswijzer, cyclus

Monitoring is van belang voor het evalueren van het beleid: halen we onze doelstellingen en voeren we de juiste maatregelen uit? Landelijk zijn er afspraken over monitoring tussen het Rijk en Provincies. Ook met terreinbeheerders zijn er afspraken die landelijk gelijk zijn over de monitoring. Deze afspraken maken deel uit van de subsidie in het kader van Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). De vraag naar monitoringgegevens wordt steeds groter en belangrijker, bijvoorbeeld voor evaluaties van doelen en voor vergunningverlening. Het Monitoringsplan Zeeland geeft aan waar in Zeeland de doelen, informatievragen en dus de monitoringsinspanning op gericht is. Deze wordt op onderdelen nog verder uitgewerkt. Voor de Natura 2000-gebieden waarvan de Provincie voortouwnemer is, worden er daarnaast monitoringsplannen op gebiedsniveau uitgewerkt. Voor onderwerpen waar veel ontwikkelingen zitten, zoals agrarisch natuurbeheer en uitbreidingsvraagstukken, worden deze nader bekeken. Voor een deel kan dit betekenen dat er latere aanvullingen op de monitoringmeetnetten nodig zijn.
Landelijk lopen er diverse ontwikkelingen op het vlak van natuurmonitoring. Het Verbeterprogramma Vogel- en Habitatrichtlijn monitoring (VVM) is ontwikkeld met als doel de benodigde monitoring met alle partijen samen aan te scherpen en verbeteringen door te voeren. Dit is een meerjarig project waar eerst in beeld wordt gebracht waar verbeteringen nodig zijn en deze vervolgens te implementeren in de uitvoering.

Afbakening

Dit monitoringplan is gericht op de natuurmonitoring in Zeeland. Het is een overkoepelend plan op basis waarvan verdere uitwerking wordt gegeven in plannen op gebiedsniveau, zoals bij Natura 2000-gebieden. Naast dit monitoringplan gaat er ook een monitoringsplan opgesteld worden in het kader van het Zeeuws Programma Landelijk Gebied, inclusief de stikstofaanpak. Natuurmonitoring is daar een onderdeel van waarbij input gehaald kan worden uit dit monitoringsplan. In dit plan wordt dan ook niet apart ingegaan op bijvoorbeeld de stikstofmonitoring, ondanks dat er wel raakvlakken zijn.
Naast de ‘reguliere’ Natuurmonitoring zijn er ook grote projecten zoals Natuurpakket Westerschelde die hun eigen monitoring hebben op projectgebieden. Deze staan los van dit plan. Wel zal er bij afronding van de monitoring van die projecten gekeken worden hoe dit geïntegreerd kan worden in de reguliere monitoring.

Figuur 1: Schematisch overzicht van de samenhang van verschillende monitoringsplannen

1.2. Wettelijk kader

Een belangrijk gedeelte van de monitoring ten behoeve van de Vogel- en Habitatrichtlijn is neergelegd bij provincies. Binnen het Besluit kwaliteit leefomgeving[1], de Vogel- en Habitatrichtlijn, de Omgevingswet[2] en het Omgevingsbesluit[3] zijn specifieke vereisten opgenomen met betrekking tot de monitoring én de verantwoordelijkheid voor de monitoring. De meest duidelijke is de maatregelmonitoring. Ten behoeve van de VHR-doelen wordt er veelal verwezen naar de Vogel- en Habitatrichtlijn: als lidstaat hebben wij hier een rapportageverplichting. In verschillende wet- en regelgeving wordt deze verplichting deels doorgegeven aan de provincies. Zo is er bijvoorbeeld in het Omgevingsbesluit opgenomen dat GS gegevens verstrekken aan de Minister over de staat van instandhouding van soorten en habitats. Door middel van bestuurlijke afspraken is/wordt een verdere invulling gemaakt van de te leveren gegevens. Recent is hier de Natuurherstelverordening bij gekomen waar de vertaling naar een Natuurplan en benodigde monitoring van gemaakt wordt. Deze verordening geeft onder andere verplichtingen op het monitoren van alle habitattypen en specifieke soortgroepen zoals bestuivers. Afspraken hierover worden met het ministerie van LVVN verder uitgewerkt.

De focus was tot nu toe op Natura 2000-gebieden. De monitoringsbehoefte om uitspraken te kunnen doen op gebiedsniveau is niet alleen impliciet, maar staat expliciet benoemd binnen de Habitatrichtlijn en binnen de SDF (standard data form – EU-rapportage). Voor zowel de oppervlakte van habitats, als bedoeld in bijlage I HR, als populaties van soorten van de VR (bijlage I) en HR (bijlage II,) staat het duidelijk beschreven. Echter, de huidige monitoring is nog onvoldoende om invulling te kunnen geven aan de wettelijke verplichtingen. Voor de soorten van bijlage IV & V is dit gat nog groter.

Via het Verbeterprogramma VHR monitoring[4] wordt geprobeerd om een inhaalslag te maken om de verplichte monitoring wel op orde te krijgen. Binnen dit programma wordt het gesprek gevoerd over welke betrouwbaarheid noodzakelijk is om redelijkerwijs te kunnen rapporteren over de staat van instandhouding.

[1] https://wetten.overheid.nl/BWBR0041313/2024-01-01
[2] https://wetten.overheid.nl/BWBR0037885/2024-01-01/0
[3] https://wetten.overheid.nl/BWBR0041278/2024-01-01
[4] Verbeterprogramma VHR monitoring (landelijk programma ver verbetering van de natuurmonitoring voor VHR doelen)

2. Rapportages en informatiebehoefte

Voor welke rapportages is de monitoring nodig en waar liggen onze wettelijke verplichtingen? Hieronder worden de diverse rapportages zoals bekend op het moment van schrijven kort weergegeven. Door het in beeld te brengen van de informatiebehoeften kan er een passende opzet voor de natuurmonitoring opgesteld worden.

2.1. Rapportages

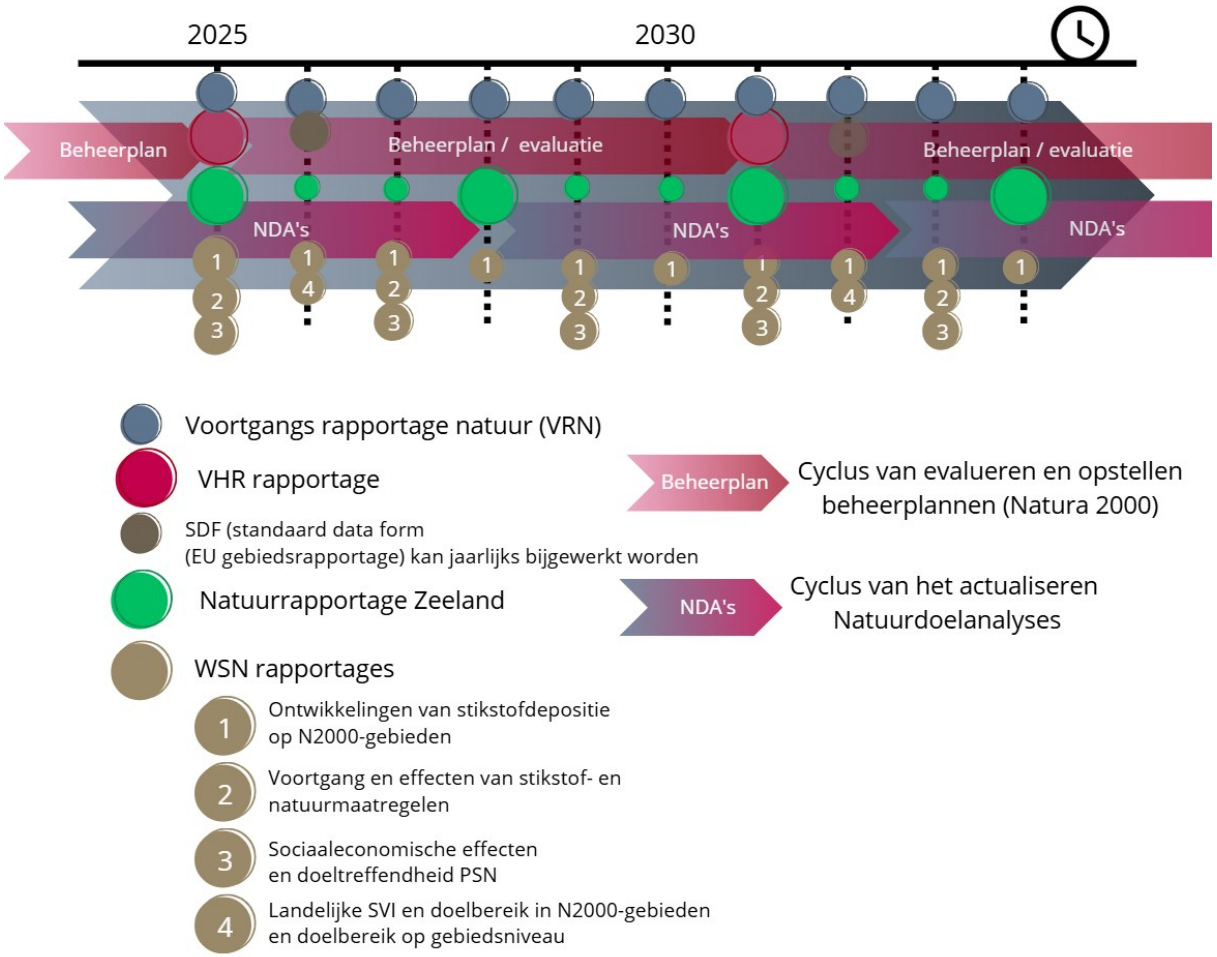
Zowel op landelijk als op provinciaal niveau zijn er afspraken en behoeften aan rapportages en evaluaties. Hiermee moet voldaan worden aan rapportageverplichtingen en input gegeven worden aan de evaluatie van ons eigen beleid. De belangrijkste landelijke rapportages waar provincies informatie voor moeten aanleveren zijn:

- Rapportage aan Europa in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn (6 jaarlijks)[5]
- Wet Stikstof en Natuur rapportages (2, 4 en 6 jaarlijks)[6]
- Voortgangsrapportage Natuur (VRN) (jaarlijks)[7]
- Programma Natuur voortgang uitvoering SPUK regelingen (tevens onderdeel van de WSN rapportage 2)
- SDF (Standard data form) voor N2000-gebieden (actueel houden) EU rapportage
- Natuurdoelanalyses (NDA) / Evaluaties Natura 2000-beheerplannen

Verder is te verwachten dat er vanuit de Europese Natuurherstelverordening en ontwikkelingen zoals een Programma Landelijk Gebied informatiebehoeften en rapportageverplichtingen komen.

Op provinciaal niveau worden er met name evaluaties gemaakt van ten behoeve van Natura 2000-beheerplannen en kwaliteit van het Natuurnetwerk. Afgelopen jaren is er tweemaal een Natuurrapportage Zeeland (2019 en 2022) uitgebracht. Doel is om Provinciale Staten en andere geïnteresseerden te informeren over de biodiversiteit en kwaliteit van natuur in Zeeland. Vanaf 2026 is het de bedoeling dit in digitale vorm voort te zetten en zo natuurinformatie actueel te kunnen presenteren met minimaal een update elke drie jaar. Daarnaast zijn er vanuit de Omgevingsvisie en Uitvoeringsprogramma's doelen voor bijvoorbeeld biodiversiteit waarover gerapporteerd wordt.

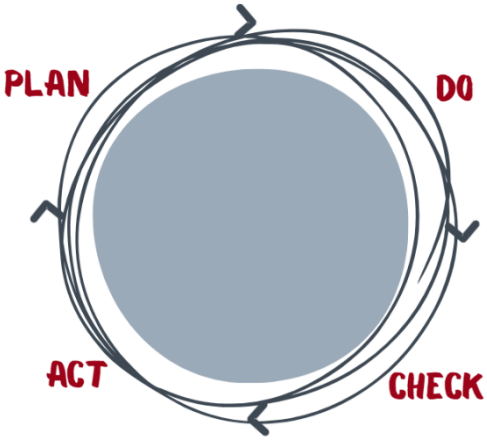
[5] Rapportage Vogel- en Habitatrichtlijn | natura 2000
[6] Monitoring en Evaluatie Stikstofreductie en Natuurverbetering | Planbureau voor de Leefomgeving
[7] Voortgangsrapportage Natuur (VRN) - BIJ12

Figuur 2: Schematisch overzicht van evaluatie en rapportage momenten binnen Natuur- en stikstofbeleid

2.2. Informatiebehoefte

De informatiebehoefte is gebaseerd op de diverse onderdelen van het natuurbeleid en met de gedachte van de plan-do-check-act cyclus. Door informatie samen te brengen en te evalueren kan er gekeken worden waar het beleid aangepast of geactualiseerd moet worden zodat de doelen gehaald kunnen worden. De informatiebehoefte vanuit de verschillende beleidsdoelen hebben een zekere overlap met elkaar. De behoefte aan monitoring en evaluaties is afgelopen jaren steeds groter geworden. Dit betekent vaak ook dat er meer gemeten moet gaan worden. Komende jaren staat een toename van meetnetten of aantal meetpunten dan ook in de planning.

Figuur 3: Plan-do-check-act cyclus

In de afgelopen jaren is de informatiebehoefte over natuurkwaliteit fors toegenomen, gerelateerd aan de stikstofproblematiek of bijvoorbeeld de achteruitgang van biodiversiteit die veel vragen oproept en waarvoor herstel moet plaatsvinden. Ook is het van belang de maatregelen die genomen worden te kunnen evalueren. Dit alles vraagt om een samenhangende monitoring en gerichte onderzoeken.
Ook landelijk heeft dit veel aandacht en zijn er ontwikkelingen, waaronder het Verbeterprogramma VHR Monitoring (VVM), waar in drie sporen nadere uitwerking gedaan wordt. Het betreft onder andere herstelmaatregelen, omgevingscondities en doelbereik gericht op de Vogel- en Habitatrichtlijndoelen waaronder het kunnen bepalen van kwaliteit van habitattypen en het goed in beeld hebben van soorten (trends) en leefgebieden.

2.2.1. Vogel- en Habitatrichtlijn, Natura 2000, Natuurherstelverordening

Voor de landelijke rapportages, de evaluatie van Natura 2000-gebieden en de vragen vanuit de Natuurherstelverordening is er informatie nodig om de VHR-doelen op verschillende niveaus te kunnen beoordelen. Afgelopen jaren lag de focus vooral op de (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden, met de Natuurherstelverordening die in 2024 van kracht is geworden is er ook meer informatie nodig over VHR-soorten en -typen buiten Natura 2000. De informatiebehoefte gerelateerd aan de diverse VHR-onderdelen zijn:

- Het kunnen bepalen van de trends van vogel- en habitatrichtlijnsoorten. Dit is vaak een trend in aantallen en een trend in verspreiding.
- Informatie ten behoeve van de beoordeling van leefgebieden van soorten. Het betreft informatie, indicatoren die iets zeggen over de omvang en kwaliteit van het leefgebied van VHR-soorten. De exacte informatiebehoefte wordt hiervoor in 2026 verder uitgewerkt enerzijds via een landelijke ontwikkeling en definitie van leefgebied anderzijds via eigen onderzoek naar leefgebieden van enkele Zeeuwse habitatrichtlijnsoorten.
- Informatie ten behoeve van de beoordeling van omvang en kwaliteit van habitattypen. Hiervoor worden habitattypenkaarten opgesteld (omvang) en dient informatie van indicatoren ten behoeve van de kwaliteit verzameld te worden, waaronder enkele soorten gegevens bij voorkeur met trends en gegevens over abiotiek zoals grondwater, bodemkwaliteit, stikstofdeposities enz.

Daarnaast is informatie over ligging en structuur van belang. Naast de bestaande monitoring vanuit SNL is het de ambitie ook in de gebieden zonder SNL meer te monitoren ten behoeve van de gebiedsevaluaties.

- Informatie over effectiviteit van maatregelen. Deels kan er met de reguliere monitoring gekeken worden naar het doelbereik en in hoeverre de maatregelen hieraan bij dragen. Dit is niet in alle gevallen voldoende en voor een deel van de maatregelen is aanvullende monitoring wenselijk. Deels kan dat gezien worden als een vorm van projectmonitoring voor een beperkt aantal jaar en voor veel maatregelen zal het langere termijn monitoring vergen om de resultaten te gaan zien en te kunnen duiden.

Naast het kunnen bepalen van trends is ook van belang dat trends verklaard kunnen worden bijvoorbeeld voor soorten zoals kustbroedvogels waar veel drukfactoren spelen en er zicht nodig is op broedsucces en de invloed van vogelgriep.

2.2.2. Natuurnetwerk Zeeland (NNZ)

Vanuit de opgave tot het realiseren van het natuurnetwerk is het van belang de omvang en uitbreiding van het natuurnetwerk bij te houden. Daarnaast wordt er gekeken naar de kwaliteit van het natuurnetwerk. Ontwikkelt de natuur die gewenst is volgens de indeling van natuurtypen binnen het natuurnetwerk? Hiervoor is er een landelijk beoordelingskader afgesproken die per natuurtype is uitgewerkt (Werkwijze Monitoring Beoordeling Natuurnetwerk – Natura 2000 - BIJ12). Onderdelen waarop de kwaliteit beoordeeld wordt is het voorkomen van flora en faunasoorten, structuur, abiotiek en ligging. Informatie over de kwaliteit van het natuurnetwerk wordt gebruikt om samen met de beheerders te kijken waar er mogelijkheden voor verbetering is. Ook van terreinen waar geen subsidie (SNL) verleend wordt, is wenselijk om natuurkwaliteit te beoordelen zodat er een totaalbeeld van de kwaliteit van het natuurnetwerk gegeven kan worden. Hier is extra monitoring voor noodzakelijk. Ruim 66% van het Natuurnetwerk wordt gemonitord via SNL.

2.2.3. Bossenstrategie

Met de Bossenstrategie wordt gewerkt aan uitbreiding van het areaal bos, zowel binnen als buiten het Natuurnetwerk. Deze omgang wordt bijgehouden onder andere in het Natuurbeheerplan. Voor de bepaling van kwaliteit van de bossen wordt aangesloten bij de kwaliteit beoordelingen van het Natuurnetwerk en bij het landelijke meetprogramma ‘Nederlandse Bosinventarisatie[8]’ waar ook vanuit de Natuurherstelverordening gebruik van wordt gemaakt voor het bepalen van de toestand van bossen in Nederland.

2.2.4. Biodiversiteit

Algemeen is in de Zeeuwse Omgevingsvisie als hoofddoel een positieve ontwikkeling van de biodiversiteit genoemd. Dit wordt onder andere gestimuleerd door subsidies te verlenen voor het behoud en verbeteren van de biodiversiteit gericht op Zeeuwse soorten uit het Actieplan behoud Zeeuwse soorten[9]. Enerzijds is er een informatiebehoefte om maatregelen te kunnen evalueren en anderzijds is het wenselijk trends in

[8] Nederlandse Bosinventarisatie - WUR
[9] Actieplan behoud Zeeuwse soorten

aantallen of verspreiding te kunnen geven over de biodiversiteit in Zeeland. Aansluitend hierop zijn er steeds meer natuurinclusieve projecten zoals natuurinclusief bouwen. Veelal gericht op dezelfde doelsoorten en monitoring in eerste instantie project gericht is.
Binnen het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer wordt er veel inspanningen gedaan op soorten van het landelijk gebied. Hier ligt ook een informatiebehoefte om de effecten van het ANLb te kunnen evalueren en trends te geven van bijvoorbeeld de boerenlandvogels.
In de provinciale bermen wordt op een aantal plaatsen ecologisch bermbeheer gevoerd. Dit ten behoeve van de biodiversiteit. Het is wenselijk de ontwikkelingen in deze bermen te volgen de informatiebehoefte is hier gericht op flora en insecten.
Bij het bepalen van trends wordt er gekeken naar diverse soortgroepen waaronder zoogdieren, amfibieën, vogels en insecten. Van alle soortgroepen is het wenselijk om trends op provinciaal niveau te kunnen geven. Insecten is een lastige groep en is zowel vanuit de soorten trends zelf als trends in biomassa (als onderdeel van de voedselketen) belangrijk.

2.2.5. Faunabeleid

In het kader van het faunabeleid is het van belang zicht te hebben op de aantallen wildsoorten en schade soorten. Het gaat hier met name om de wildsoorten vrijgestelde soorten, ganzen, damherten, reeën en vossen. Naast trends van de soorten is het ook van belang om zicht te hebben op de afschotcijfers. Ten aanzien van de schade is informatie over de omvang en relatie met soort en gewas nodig voor de sturing van het faunabeleid. Over de informatiebehoefte en de uitvoering is afstemming met de Faunabeheereenheid (FBE) die hier een belangrijke rol heeft.

2.2.6. Exoten

Het is wenselijk te weten welke exoten er in Zeeland voorkomen om met beleid en maatregelen hier op in te kunnen springen. Tegelijkertijd is het een lastige groep om te monitoren (omdat ze weinig / niet voorkomen, of juist heel veel). Voor een deel wordt er gewerkt met signalering naar aanleiding van losse waarnemingen van vrijwilligers die via landelijke databases worden opgehaald. In de reguliere monitoring, bijvoorbeeld via SNL, wordt er - waar mogelijk - de aanwezigheid van exoten meegenomen. Daarnaast kan er gekeken worden naar nieuwe technieken, zoals eDNA en remote sensing, die behulpzaam kunnen zijn om op grote schaal exoten in beeld te brengen. Met alle gegevens samen wordt een zo compleet mogelijk beeld gemaakt van de aanwezigheid van de exoten.

2.2.7. Programma Landelijk gebied

Ten behoeve van het Zeeuws Programma Landelijk Gebied zal er een apart monitoringsprogramma uitgewerkt worden daar deze veel breder gaat dan enkel de natuurdoelen. De vragen ten aanzien van natuur monitoring worden voor zo ver mogelijk reeds meegenomen in dit plan en kunnen eventueel aangevuld worden. De informatiebehoefte vanuit de natuuropgave in het programma sluit grotendeels aan bij de VHR-doelen, realisatie Natuurnetwerk Zeeland en bossenstrategie. De natuur maatregelen zijn opgenomen in het Programma Natuur.

2.2.8. Natuurmaatregelen

Vanuit Natura 2000-beheerplannen, Natuurdoelanalyses of andere evaluaties komen (herstel-) maatregelen naar voren die genomen kunnen worden ten behoeve van het verbeteren van de kwaliteit van de natuur. Veel van deze maatregelen zijn opgenomen in Programma Natuur.
Ten behoeve van rapportages over de voortgang van uitvoering van de maatregelen is het belangrijk zicht te hebben op de uitvoering. Daarnaast is een koppeling met de doelen noodzakelijk ten behoeve van de evaluaties ten aanzien van natuurkwaliteit.

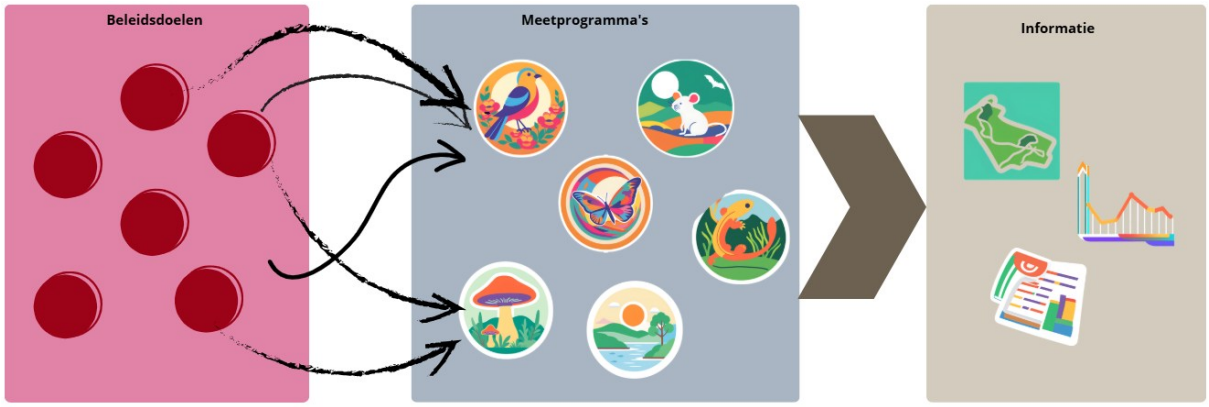
Ten aanzien van maatregelen uit het Programma Landelijk Gebied (zoals Koplopermaatregelen) anders dan maatregelen in natuurgebieden, bijvoorbeeld gericht op stikstofvermindering, wordt een uitwerking gemaakt voor de monitoring in het kader van het Programma Landelijk Gebied en de stikstofaanpak. Er zijn reeds een paar lopende meetprogramma's ten aanzien van stikstof om de Zeeuwse trends in beeld te krijgen.

2.2.9. ANLb en ambitie Agrarisch Natuur Beleid

Binnen het huidige Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) is de beleidsmonitoring voor de Provincie Zeeland leidend. Aangezien een groot deel van het areaal uit akkers beslaat, is de monitoring dan ook gericht op akkervogels.
In het Ambitiedocument Agrarisch Natuurbeheer (24 juni 2025) stelt de Provincie Zeeland haar koers vast voor de uitbreiding van het agrarisch natuurbeheer tot 2050. Op het gebied van biodiversiteit en natuur zijn voor Zeeland de belangrijkste doelen herstel van akkervogelpopulaties, bescherming van kustvogels, bevorderen van groenblauwe dooradering en het versterken van natuurgebieden. Monitoring wordt specifiek genoemd als speerpunt, zowel op de korte termijn (2026 – 2028) als op de middellange termijn (2029-2035). Uitbreiding van het meetnet boerenlandvogels, onder meer met waarnemingen van wintervogels, staat als ambitie voor de korte termijn; meer aandacht voor insectenpopulaties en meer aandacht voor de gecreëerde habitatkwaliteit zijn doelen voor de middellange termijn. Deze ambities zorgen allemaal voor een beter beeld over te toestand van het agrarisch natuurbeheer, met als uiteindelijk doel de trend van populaties van Zeeuwse boerenlandvogels goed in beeld te brengen.

3. Meetprogramma's

Met de verschillende informatie behoeftes in gedachten zijn er meetnetten ingericht die hier in moeten voorzien. Eén meetnet kan meerdere doelen dienen. De monitoring dient zodanig ingericht te worden dat deze zo veel mogelijk de informatiebehoeften dekt.

Figuur 4: Schematische weergave van de samenhang van beleidsdoelen naar meetprogramma's en informatie

Voor een groot deel zijn het al lang lopende meetnetten die soms aangevuld moeten worden. Er is ook uitbreiding met nieuwe meetnetten nodig. Waarbij ook wordt gekeken naar innovatieve mogelijkheden. Hieronder zijn alleen meetnetten opgenomen waar de Provincie verantwoordelijk voor is. Landelijke meetnetten en meetnetten bij andere organisaties zoals Rijkswaterstaat zijn niet opgenomen maar wel meegenomen in de bepaling van de noodzaak van de monitoring. De laatste jaren is de vraag naar natuur informatie sterk toegenomen wat doorwerkt in de omvang en intensiteit van de meetnetten.

Vanuit de informatiebehoefte, landelijke afspraken en werkwijzen is het van belang de volgende meetprogramma's als onderdeel van de natuurmonitoring hebben:

3.1.1. Habitattypenkaarten

Habitattypenkaarten worden gemaakt voor alle Natura 2000-gebieden (waar Provincie Zeeland voortouwnemer is) met een frequentie van eens in de zes jaar voor de Manteling van Walcheren, Kop van Schouwen, Zwin & Kievittepolder, Yerseke & Kapelse Moer en eens in de 12 jaar voor de Drie kreken. Daarnaast zal ook buiten Natura 2000-gebieden (hoofdzakelijk binnen het Natuurnetwerk) geïnventariseerd worden wat er aan habitattypen aanwezig zijn. Als basis voor habitattypenkaarten zijn vegetatiekaarten nodig. Aanvullende monitoring is hiervoor nodig waarbij er ook steeds meer gekeken wordt naar innovatieve mogelijkheden om de monitoring last te verminderen.

3.1.2. Vegetatiekaarten

Vegetatiekaarten zijn belangrijk voor evaluatie van het beheer en voor het kunnen opstellen van habitattypenkaarten. Daarnaast worden ze ook gebruikt bij het evalueren van de effectiviteit van maatregelen. Vegetatiekaarten worden elke 12 jaar opgesteld voor vrijwel het hele natuurnetwerk binnen gesubsidieerd gebied op een paar uitzonderingen na. In het kader van Natura 2000 en het voor het volgen van herstelmaatregelen, met name de grote dynamische maatregelen, is het wenselijk om elke 6 jaar vegetatiekaarten op te stellen. De focus ligt hier met name op de Kop van Schouwen, Manteling van Walcheren en Yerseke- en Kapelse Moer. Binnen de grenzen van de Deltawateren en buiten de Natura

2000-gebieden is er ook de wens meer vegetaties in beeld te brengen om een vertaling naar habitattypen te kunnen maken en de natuurontwikkelingen te kunnen volgen. Ook delen van het Natuurnetwerk waar tot nu toe nog geen karteringen uitgevoerd werden (bijvoorbeeld buiten SNL) moeten worden mee genomen wanneer het te verwachten is dat er habitattypen aanwezig zijn.

3.1.3. Soorten

In de tabellen hier onder is per soortgroep weergegeven wat er aan meetnetten (wenselijk) zijn. De meetnetten sluiten uit bij de verschillende informatiebehoeften bijvoorbeeld voor het kunnen geven van trends van Vogel- en Habitatrichtlijn soorten. Komende jaren wordt verder uitgewerkt waar er extra monitoring nodig is om trends en verspreiding beter in beeld te krijgen. Onder andere in het landelijke Verbeterprogramma VHR monitoring (VVM) wordt er onderzocht waar hiaten zijn in de soortenmonitoring en een voorstel voor verbetering uitgewerkt, gericht op de VHR soorten en Natura 2000-gebieden. Naast de VHR soorten worden er ook inventarisaties uitgevoerd ten behoeve van het kunnen bepalen van natuurkwaliteit of van specifieke beleidsonderdelen waar doelsoorten voor genoemd zijn zoals het Agrarisch natuurbeheer of soortenbeleid. Naast de meetnetten van de provincie zijn er ook landelijke meetnetten zoals het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) en veel vrijwilligers die monitoring verrichten binnen het NEM en daarbuiten met eigen (soorten) projecten. Ook worden en soorten inventarisaties gedaan door terreinbeheerders binnen de SNL. Deze gegevens wordt betrokken bij de afweging of er extra meetnetten nodig zijn. Meetnetten die voor natuur van belang zijn maar niet direct door de provincie worden uitgevoerd zijn bijvoorbeeld kustbroedvogel inventarisaties en watervogeltellingen van Rijkswaterstaat. Daarnaast worden veel wildsoorten (zomerganzen, damherten enz.) geteld door de Fauna Beheereenheid (FBE).

Vogels

Soort (groep)	Type monitoring	Frequentie	Ruimtelijke dekking	Informatiebehoefte
Boerenlandvogels	Broedvogel (BMP) tellingen	Jaarlijks	Landelijk gebied	ANLb, biodiversiteit
Boerenlandvogels	Wintervogels	Jaarlijs	Landelijk gebied, ANLb	ANLb, biodiversiteit
Kustbroedvogels, broedsucces	Telling broedsucces	Jaarlijks	Broedkolonies Delta / N2000, Zeeland breed	ANLb, biodiversiteit, N2000
Broedvogels SNL/NNN	BMP tellingen	Zes jaarlijks weidevogels drie jaarlijks	Natuurnetwerk / N2000 gebied dekkend	Natuurkwaliteit NNZ / N2000, biodiversiteit
Ganzen en Zwanen (winter)	Wintertellingen	Jaarlijks	Zeeland breed	Biodiversiteit, ANLb, Faunabeheer
Patrijzen meetnet	Patrijzen telling met geluid	Jaarlijks	Landelijk gebied	ANLb, biodiversiteit,
Laagwatertellingen	Aantallen bij afgaand water	Eens in de x jaar	Deltawateren	N2000

Soort (groep)	Type monitoring	Frequentie	Ruimtelijke dekking	Informatiebehoefte
Kolgans, Smient, Kleine zilverreiger, Grutto			Yerseke en Kapelse Moer, en Zwin	N2000, biodiversiteit

Zoogdieren

Soort (groep)	Type monitoring	Frequentie	Ruimtelijke dekking	Informatiebehoefte
Noordse woelmuis	eDNA	Drie jaarlijks / elk jaar een deel	Leefgebied op Schouwen, Veerse Meer eilanden en Grevelingen	N2000, biodiversiteit, HR soort
Konijnen in de duinen	Aantallen telling / onderzoek	Jaarlijks (onderzoek eenmalig)	Duinen.	N2000 kwaliteit, biodiversiteit
Hazentellingen	BMP en FBE tellingen		Zilte graslanden	N2000 kwaliteit, biodiversiteit, faunabeheer
Vleermuizen	VTT / VleerMUS, Wintertellingen, Zoldertellingen (bv bunkers, zolders) kraamverblijven	Jaarlijks	VTT routes verdeeld over Zeeland, verblijven afhankelijk van soort	Biodiversiteit, ANLb, HR soort
Marterachtigen				Biodiversiteit, ANLb, HR soort
Gewone en Grijze Zeehond	Aantalstellingen	Maandelijks	Deltawateren	N2000, HR soort

Afbeelding 1: Gewone dwergvleermuis

Insecten

Soort (groep)	Type monitoring	Frequentie	Ruimtelijke dekking	Informatiebehoefte
Insecten, (Vlinders, sprinkhanen, Libellen) SNL	SNL, gebied dekkend	Zes jaarlijks	Afhankelijk van beheertypen, vlak dekkend. N2000 'graslandtypen' gebied dekkend	Biodiversiteit, N2000 en NNZ kwaliteit
Insecten breed (nachtvlinders, muggen, vliegen enz)	DIOPSIS insecten camera's	Jaarlijks	Op een aantal plaatsen in landelijk gebied en natuur. Tbv trends in insecten (biomassa)	Biodiversiteit, N2000 en NNZ kwaliteit
Insecten wegbermen, bijen, sprinkhanen, vlinders	Transect telling	Twee jaarlijks (elk jaar een deel)	Wegbermen met en zonder ecologisch beheer.	Biodiversiteit, wegbermbeheer
Eikenpage meetnet	transect	jaarlijks	Duinbossen	N2000
Vlinders en Libellen transect telling	NEM transect tellingen	Jaarlijks	Met name in de duinen en enkele andere NNZ gebieden tbv de koppeling met SNL data	Biodiversiteit, N2000 en NNZ kwaliteit
BIMAG / Nachtvlinder tellingen (met LEDemmer	NEM	Jaarlijks	Verspreid over Zeeland	Biodiversiteit, VHR

Afbeelding 2: : Icarus blauwtje

Afbeelding 3: Sprinkhaan

Weekdieren/Amfibieën/Reptielen/Vissen

Soort (groep)	Type monitoring	Frequentie	Ruimtelijke dekking	Informatiebehoefte
Nauwe korfslak	Aanwezigheid telling	Zesjaarlijks	Duingebieden en West kust Zeeuws-Vlaanderen	N2000, biodiversiteit, HR soort
Kamsalamander	Aanwezigheid	Twee jaarlijks (elk jaar een deel)	Zeeuws Vlaanderen en Zuid- Beveland	N2000, biodiversiteit, HR soort
Rugstreeppad	Aanwezigheid	Elke x jaar, projectmatig	Verspreiding van rugsteeppad in duinvalleien, Zeeland breed	N2000 kwaliteit, biodiversiteit, HR soort
Amfibieën algemeen	Poelen.nu	Jaarlijks	Registratie van geschiktheid van poelen, Zeeland breed	Biodiversiteit, HR soort
Boomkikker	Vrijwilligers	Jaarlijks	Zeeuws-Vlaanderen	Biodiversiteit, HR soort
Levendbarende hagedis	Aanwezigheid	Projectmatig	Kop van Schouwen, enkele andere locaties waar de soort bekend is	N2000 kwaliteit, biodiversiteit, HR soort
Heikikker	Aanwezigheid	Projectmatig	Kop van Schouwen	Biodiversiteit, HR soort
Vissen	Vispassages tellingen	Jaarlijks	Gericht op glasaal, Deltawateren	biodiversiteit
Kleine modderkruiper			Krammer-Volkerak	ANLb, biodiversiteit, N2000, HR soort

Afbeelding 4: : Boomkikker

Flora/myclologie/bryologie

Soort (groep)	Type monitoring	Frequentie	Ruimtelijke dekking	Informatiebehoefte
Vegetatieopnamen LMF	Landelijk meetnet flora, PQ opnamen	Drie jaarlijks (elk jaar een deel)	Zeeland breed	Soortentrends, milieu-indicatoren en volgen ontwikkelingen in N2000
Groenknolorchis	Aantallen per groeiplaats/ door TBO	Jaarlijks	Kop van Schouwen, Grevelingen	N2000, HR soort
Kruipend moerasscherm	Omvang per groeiplaats	Jaarlijks	Kreken in Zeeuws-Vlaanderen	N2000, HR soort
Paddenstoelen zeereep	Aanwezigheid in de duinen	Zes jaarlijks	Duinen	N2000 kwaliteit (typische soort duinen)
Korstmossen op bomen	Aanwezigheid en omgang korstmossen op bomen	Zes jaarlijks	Zeeland breed	Abiotische condities natuur kwaliteit Milieu-indicator voor onder andere stikstof en klimaat
Flora (en korstmossen in duinen) inventarisatie	SNL flora kartering aangevuld met N2000 soorten	Zes jaarlijks	Natuurnetwerk Zeeland met de nadruk op N2000	N2000 en NNZ kwaliteit
Planten in wegbermen	Methode nog nader te bepalen		Bescherming kwetsbare soorten, bermbeheer	Wegbermbeheer, biodiversiteit

Afbeelding 5: Paddenstoelen in de zeereep

Afbeelding 6: Kruipend moerasscherm

3.1.4. Abiotiek

De ontwikkelingen van natuur(kwaliteit) wordt door een groot deel bepaald door de abiotische factoren zoals water en bodemgesteldheid. Het meten van deze onderdelen is dan ook van belang voor het bepalen van natuurkwaliteit, verbeterdoelen en potenties.
Vanuit het Verbeterprogramma VHR-monitoring is er een handreiking opgesteld voor het opstellen van monitoringsplannen voor Omgevingscondities. Deze moeten per (N2000) gebied uitgewerkt worden. Hierin komt wat er per gebied specifiek nodig is aan abiotische metingen ten behoeve van kwaliteit en van drukfactoren. Daarnaast wordt er per gebied gekeken naar benodigde monitoring in relatie tot herstelmaatregelen en worden er bijvoorbeeld metingen gedaan naar zandverstuivingen bij het verstuivingsproject in de Meeuwenduinen.

Momenteel wordt er reeds ingezet op een meetnet voor grondwater (continu) waarbij er gekeken wordt naar de verdrogingsgevoelige natuurtypen (en habitattypen). Daarnaast worden er afhankelijk van vraag en behoefte metingen gedaan naar bodemgesteldheid bijvoorbeeld pH. Deze wijzigen niet snel en hebben geen hoge frequentie nodig. De aanpak zal voornamelijk projectmatig plaatsvinden. Naast het werkelijk meten van abiotische condities zijn er ook mogelijkheden om abiotische waarden te berekenen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van vegetatieopnamen / vegetatiekarteringen. Deze kunnen met bijvoorbeeld Iteratio- of Ellenbergwaarden geïnterpreteerd worden.
Stikstof wordt gemeten op verschillende manieren. Het RIVM heeft diverse meetnetten die hiervoor gebruikt worden, waaronder een aantal meetpunten in Zeeland. Het Meetnet Ammoniak in Natuurgebieden (MAN) is een meetnet met veel locaties. In Zeeland is het meetnet op verzoek van de provincie uitgebreid om een betere dekking te hebben van de Natura 2000-gebieden. Naast de gemeten gegevens wordt er ook gebruik gemaakt van satellietdata waaruit deposities berekend kunnen worden.

Afbeelding 8: Zandvanger in de duinen

Afbeelding 7: MAN meetbuisjes

4. Onderzoek

Naast reguliere monitoring is ook onderzoek naar soorten, kennisleemten of effecten van maatregelen noodzakelijk. Deze zijn bijvoorbeeld benoemd in (evaluaties van) beheerplannen of Natuurdoelanalyses. Onderzoek heeft een relatie met monitoring. Deels kan er bestaande monitoring van belang zijn voor onderzoek en vaak wordt er aanvullend monitoring uitgevoerd binnen een onderzoek. De resultaten van het onderzoek kunnen ook aanleiding zijn om extra monitoring uit te gaan voeren (al dan niet tijdelijk). Daarnaast wordt er onderzoek gedaan naar nieuwe methoden van monitoring. Ontwikkelingen staan niet stil waarmee nieuwe technieken in beeld komen die interessant kunnen zijn om te gebruiken binnen de monitoring. De vraag naar informatie is groot en de beschikbare mensen zijn beperkt en hebben we te maken met een vergrijzing van het aantal vrijwilligers.
Voorbeelden van initiatieven rondom monitoring innovaties zijn het werken met eDNA, insectenmonitoring via camera's (DIOPSIS) en werken met satelliet data in analyses.

5. Organisatie

Op landelijk niveau zijn er tussen provincies en Rijk afspraken gemaakt over de monitoring die via het natuurpact is gedecentraliseerd. Provincies zijn verantwoordelijk voor een groot deel van de monitoring en hebben verplichtingen in het leveren van data en informatie ten behoeve van rapportages. In het kader van nieuwe ontwikkelingen zoals de Natuurherstelverordening en uitvoering van het Verbeterprogramma VHR monitoring (VVM) zullen er nieuwe afspraken met het Rijk gemaakt worden over de monitoring hiervan.

De uitvoering van de monitoring is zeer divers georganiseerd. Een deel van basis ligt bij de afspraken binnen het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) waar op landelijk niveau afspraken zijn gemaakt over de te monitoren onderdelen door terreinbeheerders die subsidie ontvangen. Deze onderdelen bevatten bijvoorbeeld vegetatiekaarten, florakartering, broedvogels en insecten (vlinders / sprinkhanen) afhankelijk van het beheertype en zijn vooral gericht op de verspreiding van de soorten in het beheergebied met een frequentie van elke zes jaar. De Provincie staat aan de lat om niet-gesubsidieerde gebieden in beeld te brengen en kwaliteit te beoordelen. Daarnaast is er aanvullend op de SNL-afspraken een groter wordende behoefte aan extra informatie ten behoeve van Natura 2000 of VHR-doelen. Met terreinbeheerders wordt samen bepaald hoe we aan deze aanvullende behoefte kunnen voldoen en monitoringsopdrachten kunnen uitbreiden. Het heeft de voorkeur om op gebiedsniveau zo veel mogelijk gezamenlijk en gebiedsdekkend te monitoren. In de Natura 2000-beheerplannen en monitoringsplannen per gebied wordt hier nadere uitwerking aan gegeven.

Ten behoeve van het bepalen van trends van soorten zijn er landelijke en provinciale meetnetten. Deze worden veelal door de provincie (of rijk waar het om landelijke trends gaat) georganiseerd en gefinancierd en bestaan deels uit vrijwilligers.

Voor faunasoorten, wildsoorten en vrijgestelde soorten worden er tellingen uitgevoerd via de Faunabeheereenheid Zeeland (FBE). Met de FBE zijn er afspraken over de monitoring en rapportage. De gegevens van de FBE zijn te vinden op hun website[10].

[10] FBE ZEELAND

De abiotische factoren zijn een verantwoordelijkheid van provincies en Rijk (RIVM voor stikstof) om deze te organiseren.

Afstemming van de monitoring gebeurt op verschillende niveaus. Binnen de provincie is er contact met terreinbeheerders en soortenorganisaties via bestaande werkgroepen (natuurbeheer en soorten). Landelijk is er tussen de provincies afstemming over gezamenlijk op te pakken meetnetten en hoe monitoring uitgevoerd wordt. Daarnaast wordt er vooral gekeken naar de ontwikkeling van monitoring (vragen). Naast provincies heeft ook het Rijk nog een belangrijke rol in de monitoring. LVVN is verantwoordelijk voor diverse onderdelen van het natuurbeleid en is bijvoorbeeld de indiener van de VHR-rapportages naar Europa. Gezamenlijk moet er de juiste informatie voor de rapportages verzameld worden. Andere rijkspartners, zoals I&W en RIVM, hebben ook vanuit hun taken verantwoordelijkheden voor natuurmonitoring of stikstofmonitoring. Afspraken hier over worden onder andere belegd in de landelijk Stuurgroep natuurmonitoring en informatievoorziening waar de diverse overheidspartijen met elkaar aan tafel zitten.
Bij de Deltawateren is ook Rijkswaterstaat een belangrijke partner waar het over monitoring gaat. Een groot deel van de monitoring is belegd bij Rijkswaterstaat en waar mogelijk worden meetprogramma's gecombineerd of samen aanbesteed. In het monitoringsplan voor de Deltawateren is er opgenomen dat de provincies vegetatiekarteringen maken van de terrestrische delen van de Natura 2000-gebieden. Hier wordt deels in voorzien via SNL monitoring en andere deelgebieden wordt in overleg met Rijkswaterstaat gekeken hoe en door wie deze gekarteerd kunnen worden. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het maken van de habitattypenkaart.

In de uitwerkingen op gebiedsniveau worden afspraken over de te monitoren onderdelen concreter uitgewerkt en afspraken gemaakt.

Van de verschillende partijen die een rol hebben in de monitoring wordt verwacht dat er afstemming met elkaar is en dat data gedeeld wordt, bij voorkeur via (landelijke, openbare) databases.

6. Planning

De te inventariseren onderdelen van de monitoring, de meetnetten, zijn vaak een continu proces dat doorloopt. Afhankelijk van het type meetnet wordt er jaarlijks, drie, zes of twaalf jaarlijks veldwerk uitgevoerd. Zie ook de tabellen in hoofdstuk 3 bij soorten monitoring

Ten behoeve van evaluaties op gebiedsniveau is het wenselijk de planning van de monitoring in het gebied op elkaar af te stemmen. Met name vegetatiekaarten (en de doorvertaling naar habitattypenkaarten) maar ook florakarteringen en andere soortgroepen kunnen beter op elkaar afgestemd worden. In de op te stellen monitoringsplannen voor een aantal Natura 2000-gebieden wordt er op gebiedsniveau gekeken hoe deze monitoring beter op elkaar afgestemd kan worden. Daar waar mogelijk kan ook aanbesteding van de monitoring met de verschillende terreinbeheerders samen opgepakt worden.

Komende jaren zal er gewerkt worden aan diverse uitbreidingen van meetnetten. Voornamelijk gericht op het kunnen bepalen van provinciale trends of op gebiedsniveau. Denk aan uitbreidingen van (jaarlijkse) soorten transecten. Maar ook uitbreiding van het grondwatermeetnet heeft de komende jaren de aandacht zodat er een beter dekkend grondwatermeetnet in natuurgebieden komt.

Daarnaast worden er monitoringsplannen per Natura 2000-gebied opgesteld en wordt er aandacht besteed aan de monitoring van het Programma Landelijk gebied en het stikstofplan dat hier onderdeel van is.

7. Informatieverwerking en evaluatie

Naast het verzamelen van waarnemingen in het veld is het belangrijk de gegevens ook te bundelen en te verwerken tot informatie. Pas als de gegevens verwerkt worden tot een product kan je er wat mee in een evaluatie. In sommige gevallen betreft het samenvoegen van data, in andere gevallen moet er echt nog een vertaling gemaakt worden of trendberekeningen.

Vegetatiekaarten zijn een product dat gemaakt wordt naar aanleiding van interpretaties van luchtfoto's en veldwerk wat vervolgens door vertaald wordt naar een kaart met vegetatieklassering. Dit product is dan weer input voor een vertaling naar een habitattypenkaart. Dit zijn informatieproducten.
Ook bij meetnetten voor flora en fauna soorten zit er een verwerking van gegevens en analyse van de data naar trends als vervolg op de veldwaarnemingen.
Afhankelijk van de vraag kan de analyse groter zijn bijvoorbeeld door andere informatie te betrekken zoals bij evaluaties van Agrarisch natuurbeheer waar ook wordt gekeken naar het gebruik van gebieden met akkerranden en de dichtheden in landelijk gebied en natuur.
Ook de evaluaties op gebiedsniveau maken gebruik van data en informatie om te beoordelen hoe het staat met de natuur(kwaliteit) in het gebied.
Voor het beoordelen van doelstellingen bijvoorbeeld Natura 2000 of kwaliteit Natuurnetwerk wordt er zo veel mogelijk gebruik gemaakt van landelijk afgesproken beoordelingskaders.

8. Databeheer

De Provincie hanteert een open data-beleid. Dat houdt in dat gegevens waar de Provincie Zeeland eigenaar van is ook openbaar beschikbaar worden gesteld.

Dit wordt gedaan via ons eigen dataportaal (dataportaal.zeeland.nl) voor zo ver het Geografische data betreft en diverse online viewers op zeeland.nl
Landelijk zijn er ook afspraken gemaakt over het delen en openbaar maken van data. Data van flora en fauna inventarisaties komen beschikbaar via de Nationale databank flora en fauna (NDFF.nl). Dit betreffen losse waarnemingen met een bijbehorend protocol. Trendberekeningen worden veel gedaan door het CBS en komen vaak beschikbaar via het Compendium van de leefomgeving (CLO.nl).
Voor vegetatie en habitattypenkaarten is een database ontwikkeld die deze specifieke typen van informatie beschikbaar kan stellen, de Nationale databank vegetatie en habitats (NDVH.nl).
Niet alle natuurdata is eigendom van de Provincie: veel is van terreinbeheerders of van vrijwilligers. Met terreinbeheerders en soorten organisaties zijn op landelijk niveau afspraken gemaakt ten behoeve van het openbaar maken van deze data via de twee landelijke databases NDFF en NDVH.
Naast deze bestaande databases wordt er binnen het VVM gewerkt aan een nieuwe datastrategie waarbij de wens is zo veel mogelijk natuurdata bij elkaar te brengen en te ontsluiten. Binnen het VVM is ook een nieuwe database voor herstelmaatregelen ontwikkeld, de Nationale databank herstelmaatregelen.

9. Financiën

De vraag naar monitoring is groot en daarmee worden ook de kosten van de monitoring steeds hoger.

Uitbreiding van bijvoorbeeld Agrarisch natuurbeheer en een toenemende vraag naar gegevens over (VHR-) soorten en habitattypen ook buiten Natura 2000-gebieden vragen ook om een verbreding van de monitoring. De kosten van de monitoring door terreinbeheerders worden voor een deel gefinancierd via het subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) waar het gesubsidieerde terreinbeheerders betreft. Dit denkt niet de hele informatiebehoefte. Daar waar nodig (veelal binnen Natura 2000) wordt hier nog aanvullend gemonitord via de terreinbeheerder of in opdracht van de Provincie. Financiën komen vanuit verschillende beleidsonderdelen zoals natuurbeheer (inclusief agrarisch natuurbeheer), Natura 2000 en SPUK Programma natuur waar extra monitoring of onderzoek voor nodig is. In het kader van de Natuurherstelverordening worden er met het Rijk afspraken gemaakt ten aanzien van de extra kosten voor monitoring.

In het kader van het Verbeterprogramma VHR monitoring (landelijk) is er extra budget beschikbaar gesteld voor capaciteit. Daarnaast is de verwachting dat er geld beschikbaar gaat komen voor aanvullende monitoringsvraagstukken die vanuit het Verbeterprogramma naar voren gaan komen. Deze zijn onderdeel van het implementatietraject en afhankelijk van de afspraken die gemaakt gaan worden voor de uitvoering van de monitoring tussen LVVN en de provincies.

Colofon

Tekst
Provincie Zeeland

Beeld
Afbeeldingen en figuren gemaakt door Provincie Zeeland

Contact
natuurmonitoring@zeeland.nl

www.zeeland.nl